

КАФЕДРА МАЙСТЕРНОСТІ АКТОРА ТА РЕЖИСУРИ ТЕАТРУ АНІМАЦІЇ

СИЛАБУС

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МАЙСТЕРНОСТІ АКТОРА ТЕАТРУ ЛЯЛЬОК

Освітній рівень	Другий (магістерський)	Курс	1
Ступінь освіти	Магістр	Семестр	1
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	ECTS	5
Спеціальність	026 Сценічне мистецтво	Аудиторних годин	32
Освітньо-професійна програма	Сценічне мистецтво	Лекції	22
Статус	Обов'язкова	Практичні	10
		Індивідуальні	-
		Самостійна робота	118
		Семестровий контроль	Іспит - 1 сем.

Інформація про викладача

ПІБ, посада	Фесенко Світлана Яківна, доцент
Профіль викладача	http://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/TF/Fesenko.pdf
E-mail	fesenko833@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Силабус «Методика викладання майстерності актора театру ляльок» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів. Силабус укладено відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчання. Силабус визначає обсяги знань, які повинні опанувати магістри відповідно до вимог освітньої характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу, необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень.

Метою вивчення дисципліни є надання студентам знань та вмінь організації навчального процесу з вивчення дисциплін циклу професійної та практичної підготовки за фаховим спрямуванням ОПІ «Сценічне мистецтво». Передуючи педагогічній практиці студентів-магістрантів, навчальна дисципліна, знайомить їх з основними нормативами діяльності творчих вищих навчальних закладів, типовою структурою та нормативами навчально-методичного процесу; структурою і змістом галузевих стандартів вищої освіти України та навчальних планів з напрямів і спеціальностей галузі знань «Культура і мистецтво», забезпечує набуття майбутніми викладачами первинних знань і вмінь що до підготовки й

проведення аудиторних занять, організації самостійної навчальної діяльності студентів, здійснення поточного й підсумкового контролю знань, змісту фахових дисциплін.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні:

Знати: основні питання методики підготовки і проведення навчальних занять з майстерності актора театру ляльок; процес організації самостійної роботи студентів та контролю їх знань; підготовки навчально-методичних і дидактичних матеріалів з дисциплін циклу професійної та практичної підготовки за фаховим спрямуванням ОПП «Сценічне мистецтво».

Вміти: орієнтуватися у нормативно-правовій базі вищої школи; готувати й проводити різні види аудиторних навчальних занять; організовувати позааудиторну навчальну діяльність студентів; здійснювати поточний і підсумковий семестровий контроль знань студентів; готувати навчально-методичні і дидактичні матеріали.

Мати навички: у розробці та написанні методичних документів таких, як: пояснювальна записка (анотація до навчальної програми), тематичний план дисципліни, тезисний конспект лекцій, тренінгових система (на основі авторських тренінгових систем визнаних діячів та театральних педагогів), список творчих завдань, план практичного заняття. Мати навички у створенні та проведенні мультимедійної лекції.

Здобуті знання та вміння забезпечують формування таких компетентностей:

ЗК2. Здатність застосовувати фундаментальні знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати професійні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації.

ЗК10. Здатність знаходити, опрацьовувати, аналізувати та синтезувати інформації в мистецтвознавчих науках, проводити дослідження на відповідному рівні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК):

СК2. Здатність управляти процесами у творчо-виробничій сценічній діяльності або навчанні.

СК3. Здатність брати відповідальність за внесок до професійних знань і практик та оцінювання результатів діяльності колективу (творчого, навчального).

СК9. Здатність застосовувати основи педагогіки та психології у навчально-виховному процесі у вищих навчальних закладах мистецької освіти.

Згідно з вимогами освітньої програми навчальна дисципліна спрямована на формування **програмних результатів навчання:**

ПРН2. Вільно оперувати всім комплексом отриманих знань. у сфері практичної професійної та дослідницької діяльності.

ПРН6. Розуміти умови формування особистості, її свободи, відповідальності за збереження культурних цінностей, моральних обов'язків людини.

ПРН9. Виявляти здатність до генерування нових ідей.

ПРН18. Координувати та вдосконалювати процеси у творчо-виробничій сценічній діяльності або навчанні.

ПРН19. Брати відповідальність за внесок до професійних знань і практик та оцінювання результатів діяльності колективу (творчого, навчального).

ПРН21. Передавати знання про сценічне мистецтво та практичний досвід фахівцям і не фахівцям. Самостійно розробляти педагогічні методики викладання фахових дисциплін (практичну і теоретичну їх складові).

Перелік тем.

Тема 1. Історія виникнення, впровадження та розвитку акторської професії.

Тема 2. Метод як технологія опанування акторською професією. Школи майстерності театру ляльок.

Тема 3. Формування комплексу творчих задач у процесі постановочної роботи театру ляльок.

Тема 4. Формування комплексу організаційних задач у процесі постановочної роботи в театрі ляльок.

Тема 5. Види та форми навчального процесу у роботі педагога з майстерності актора. Методи застосування їх на практиці.

Тема 6. Методика створення експлікації, як основи для практичної роботи.

Тема 7. Методи роботи над п'єсою. Способи і задачі.

Тема 8. Методи роботи над уривком з драматургічного матеріалу. Способи і задачі.

Тема 9. Акторський етюд, як один із методів роботи в розробці драматургічного матеріалу. Види і способи роботи.

Тема 10. Методика роботи актора з драматургією та її застосування в подальшому постановочному та навчальному процесі.

Тема 11. Професійна термінологія як засіб професійної комунікації.

Тема 12. Підготовка та розробка методичних документів до фахових дисциплін кафедри майстерності актора та режисера театру анімації.

Тема 13. Методика підготовки та розробка методичних вказівок для використання у самостійній роботі студентів.

Тема 14. Методика виявлення та корегування загальних мистецьких та культурологічних знань для підготовки абітурієнтів до вступу в мистецький навчальний заклад.

Тема 15. Підготовка лекцій з дисципліни «Майстерність актора театру ляльок».

Тема 16. Оформлення та презентація комплексу методичних матеріалів.

Форми та технології навчання

Викладання проводиться у вигляді: лекцій, мультимедійних лекцій, інтерактивних лекцій, практичних занять, індивідуальних занять, самостійного навчання на основі підручників та конспектів.

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу Telegram, Viber, Messenger, платформа <https://www.youtube.com/>.

Система оцінювання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для диференційованого заліку	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	Добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

90–100 – A – відмінно, повно розкрив зміст матеріалу в обсязі, передбаченому програмою;

виклав матеріал грамотно, точно використовуючи педагогічну термінологію, в певній логічній послідовності; показав вміння ілюструвати теорію конкретними прикладами, застосовувати її в новій ситуації при виконанні практичного завдання; продемонстрував знання теорії раніше вивчених суміжних тем, сформованість і стійкість використовуваних при відповіді умінь і навичок;

82–89 – В – добре, відповідав самостійно, без запитань викладача; може бути одна-дві неточності при висвітленні другорядних питань або у випадках, коли здобувач вищої освіти легко виправив їх після зауваження викладача.

74–81 – С – добре у викладі допущено невеликі прогалини, які не змінили зміст відповіді; один-два недоліки при висвітленні основного змісту відповіді, виправлені після зауваження викладача.

64–73 – D – задовільно неповно розкрито зміст матеріалу (зміст викладено фрагментарно, не завжди послідовно), але показано загальне розуміння питання і продемонстровані вміння, достатні для засвоєння програмного матеріалу.

60–63 – E – задовільно допущені помилки у визначенні педагогічної термінології, виправлені після кількох запитань викладача; здобувач вищої освіти не впорався із застосуванням теорії в новій ситуації при виконанні практичного завдання, але виконав завдання обов'язкового рівня складності з даної теми; при достатньому знанні теоретичного матеріалу виявлена недостатня сформованість основних умінь і навичок.

35–59 – FX – незадовільно (з можливістю повторного складання) не розкрито основний зміст навчального матеріалу.

0–34 – F – незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни) виявлено незнання здобувач вищої освіти більшою або найбільш важливою частиною навчального матеріалу; невміння робити висновки і узагальнення; незнання визначення основних понять, законів, правил, основних положень теорії.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для студентів з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь студентів у міжнародних та вітчизняних театральних фестивалях, круглих столах, конференціях, відвідування культурно-мистецьких заходів тощо.

Політика курсу Робота має відповідати вимогам «Положення ХНУМ імені І.П. Котляревського про академічну доброчесність» та «Кодексу академічної доброчесності ХНУМ імені І. П. Котляревського».

Рекомендована література

1. Биченко Н. А. Стратегія роботи над інсценізацією драматичного твору. *Культура і сучасність: альманах*. Київ: Міленіум, 2019. № 1.
2. Ботунова Г. Я. Становлення театральної освіти в Харкові // *Pro Domo Mea : нариси / Харк. держ. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського*. – Харків, 2007. – С. 256–265.
3. Ботунова Г. Я. Творчо-педагогічна діяльність Олександра Скибневського в Україні // *Польські рефлексії в літературі та мистецтві Слобожанщини : матеріали Міжнар. наук. симп., Харків, 2014 р. / Ген. консульство Республіки Польща в Харкові, Харків. нац. ун-т імені В. Н. Каразіна, Харків. нац. ун-т мистецтв імені І. П. Котляревського*. – Харків, 2015. – С. 230–260.
4. Ботунова Г. Я. Театральна освіта в Харкові: від драматичної школи до Національного університету // *Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського, 1917–2017 : До 100-річчя від дня заснування : мала енциклопедія : у 2 т.* – Харків, 2017. – Т. 2. – С. 11–148.

5. Бучма О. Є. Особливості створення сценічного образу з театральними ляльками різних систем. *Культура України*. 2013. Вип. 41. С. 190-198.
6. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 316 с.
7. Вітвицька С. С. Практикум з педагогіки вищої школи : [Навчальний посібник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури]. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 396 с.
8. Вища освіта України і Болонський процес: Навчальний посібник / [За ред. В. Г. Кременя]. – Тернопіль: Навчальна книга. – Богдан, 2004. 384 с.
9. Довлетова С. Особливості роботи над інсценованим твором. Актуальні проблеми музичного та театрального мистецтва: мистецтвознавство, педагогіка та виконавство // Матеріали науково-методичної конференції. Вип. 3. – Харків: ХДІМ, 2001. – С. 181-185.
10. Довлетова С. До проблеми самостійної роботи студента над роллю у курсовій виставі. Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти // Збірник наукових праць. Вип. 8. – Київ, 2002. – С. 274-277.
11. Інюточкін О. Специфічні особливості елементів професійної техніки актора театру анімації. *Культура України*. 2011. № 33. С. 12-16.
12. Клековкін О. Ю. THEATRICA: Лексикон / ПСМ НАМ України. – К. : Фенікс, 2012. – 800 с.
13. Кнебель М. Про дієвий аналіз п'єси і ролі. Львів, 2020. 92 с.
14. Курбас Лесь. Філософія театру. Київ: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2001. 917 с.
15. Марушкевич А.А. Педагогіка вищої школи . Київ: Обрії , 2012. 220 с.
16. Олійник Л. А. Спільне виховання акторів і режисерів / Л. А. Олійник // По той бік очей. – К., 2003. – 40 с.
17. Патріс Паві Словник театру. – Львів, 2006. – 640 с.
18. Пацунов В.П. Експериментальна режисура : курс лекцій для студентів спеціалізації «Сценічне мистецтво». Київ : КНУКіМ, 2017.
19. Попов Л. До питання підготовки акторів для театрів ляльок на сучасному етапі // Актуальні проблеми музичного та театрального мистецтва: мистецтвознавство, педагогіка та виконавство: Тези доповідей на науково-методичній конференції. 18-19 квітня 1995 Харків: ХІМ (с. 53-54) // «Прінтал». – 1995.
20. Попов Л. Про деякі особливості проведення навчально-виробничої практики студентів на акторському відділенні кафедри театру ляльок // Музична і театральна освіта на Україні: історичний та методологічний аспект: Матеріали науково-методичної конференції. 28-29 грудня 1998. – Харків: ХІМ (с. 65-66) // «Бизнес Информ». – 1998.
21. Попов Л. Взаємодія театрів ляльок та театральної школи на сучасному етапі // Театральна освіта в Україні. Сучасний стан, проблеми розвитку: Матеріали науково-практичної конференції / Академія мистецтв України; Голова ред. колегії акад. І.Д. Безгін (с. 19-21) // ВВП «КОМПАС». – 1999.
22. Попов Л. Підготовка акторів театру ляльок з точки зору еволюції жанру // Проблеми театральної освіти в Україні: матеріали наукової конференції, 28 жовтня 2003/ Академія мистецтв України; Голова ред. колегії акад. І. Д. Безгін. – 2003.
23. Попов Л. Становлення в Україні театральної освіти лялькарів // Український театр. – 2004. – № 4-5.
24. Рубінський О. Методичні принципи виховання актора Харківської школи лялькарів. *Культура України*. 2010. №30. С. 136 – 147.
25. Саксаганський, П. К. Моя праця над роллю [Електронна копія]. Електрон. текст. дані (1 файл : 2,10 Мб). – Київ : Мистецтво, 1937 (Луцьк: ВДОУНБ імені Олени Пчілки, 2018). <https://elib.nlu.org.ua/object.html?id=9990>

26. Станіславський К. Робота актора над собою. Київ: Мистецтво, 1953. Факсимільне видання. – Львів, 2011. 402 с.
27. Шаповалова Н. Монолог з лялькою як важливий етап акторської майстерності в професійній освіті акторів театру анімації. *Культура та інформаційне суспільство XXI століття : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, 22–23 квітня 2021 р. / За ред. проф. В. М. Шейка та ін.* – Харків : ХДАК, 2021. С. 185-186.
28. Фесенко С. Основи тренінгу і техніки актора театру ляльок. Посібник. Харків. нац. ун-т мистецтв імені І. П. Котляревського, Львівський нац. ун-т імені Івана Франка. 2009. 62 с.
29. Фесенко С. Школа лялькаря: від тренінгу до образу з лялькою / Посібник. Харків. нац. ун-т мистецтв імені І. П. Котляревського. 2019. 129 с.
30. Фесенко С. Особливості виховання актора-лялькаря. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*, 2018. №51. С. 192–208.
31. Театр: історія, теорія, практика. Збірник статей / Problemy teorii dramatu i teatru. Tom Dramat. Tom 2. Teatr. Wybór i opracowanie Janusz Degler. Wrocław, 2003. Переклад з пол. – Львів. 2013. 296 с.
32. Epskamp K. Intercultural Puzzles. Richard Schechner and the Anthropology of Theatre in the 20th Century // *Anthropos*, 2003, Bd. 98, H. 2. - Pp. 499- 506.
33. Sajkiewicz V., Wachocka E. Przestrzenie we współczesnym teatrze i dramacie. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego. Katowice. 2009.
34. Jurkowski H. Dzieje teatru lalek. T. 1. Od antyku do romantyzmu / H. Jurkowski. — Warszawa : Państwowy Instytut Wydawniczy, 1970.
35. Marek Waszkiel <https://www.marekwaszkiel.pl/2018/05/30/animacja-we-wspolczesnym-lalkarstwie/>.

Інформаційні ресурси.

1. Харківська міська спеціалізована музично-театральна бібліотека імені К. С. Станіславського <http://mtlib.org.ua/>
2. Харківська державна бібліотека імені В. Г. Короленка <https://korolenko.kharkov.com/>
3. Електронна бібліотека «Культура України». URL: <https://was.media/uk/>
4. Офіційний сайт міжнародного союзу лялькарів URL: <https://www.unima.org/en/>